

УДК 338.262+631.151.2

С.В. БУРЛУЦЬКИЙ, д-р екон. наук, старший науковий співробітник
Інститут економіко-правових досліджень НАН України, м. Київ

КОНЦЕПЦІЯ «СТВОРЕННЯ СПІЛЬНОЇ ЦІННОСТІ» В СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

Ключові слова: створення спільної цінності, стратегічне планування, базові соціальні послуги, бюджетні пріоритети, регіональний розвиток.

Ціллю роботи є обґрунтування доцільності використання концепції «створення спільної цінності» в межах системи стратегічного планування розвитку регіонів. Запропонована концепція передбачає підвищення ефективності стратегічного розвитку регіонів. Реалізація її складових сприяє підвищенню ефективності надання базових соціальних послуг, удосконаленню функціонування регіональних і центральних органів влади, залученню громад до формування бюджетних пріоритетів.

Ринкові трансформаційні процеси останніх десятиріч обумовили досить значну тенденцію до посилення проблем регіонального розвитку. Це стало результатом реалізації в Україні кланово-олігархічної моделі державно-монополістичного капіталізму. Офшорна організація бізнесу, недовідтворення основних фондів створили всі умови для перетікання капіталу в закордонні активи. Швидка трансплантація ринкових інститутів у сформоване десятиріччями планово-соціалістичне середовище спричинила примат пошуку економічної ренти як цільової функції більшості вітчизняних фінансово-економічних угруповань. Наближеність до влади та можливість участі у перерозподілі держаних фінансових потоків забезпечує отримання ренти тільки за умов надвисокої бюджетної централізації та вимивання коштів з регіонів. Законодавче лобіювання недоторканості «розмитих» прав власності й активізація процесу приватизації підприємств природних монополістів забезпечила додаткові можливості для отримання ренти без капіталопереозброєння. Таким чином, склалася ситуація, за якою регіони, багаті на природні ресурси з потужним промисловим потенціалом і високою спроможністю генерувати значний ВРП, опинилися в ситуації бюджетних реципієнтів. Офшорне вичерпування регіонального продукту, інвестиційна «непривабливість» бізнесу, не пов'язаного з отриманням економічної ренти, і відповідне недофінансування бюджетів усіх рівнів заглибило майнове розшарування в суспільстві й посилило соціальну напруженість. Надвисокі ризики такої моделі «дикої» ринкової економіки в умовах посилення геополітичного тиску на Україну стали системними чинниками подій кінця 2013 р. та розгортання подальшої політичної, суспільної кризи, збройного протистояння на сході України.

Проблеми виживання країни, її цілісності як державного утворення постали не тільки перед правлячими елітами, вони стосуються усього суспільства. Легітимність влади можлива тільки за умов максимального задоволення запитів суспільства щодо локалізації збройного конфлікту

в Донецькій і Луганській областях і недопущення економічного колапсу. У цьому сенсі прийнятий Європейський вектор розвитку України є тільки загальним закликком, а от його реалізація й підтримка широким загалом населення можлива тільки за умов дієвості відповідних реформ у політичній, економічній і соціальній сферах. Перед політичними елітами постає питання термінової системної перебудови усєї сукупності інститутів і забезпечення умов сталого збалансованого розвитку країни. Це питання неможливо розв'язати ефективно, якщо соціально-економічні параметри окремих регіонів значно гірші за середні по країні, а відносно стабільні території співіснують з депресивними. Отже, одним із першочергових завдань є розробка концепції стратегічного планування розвитку регіонів.

Теоретичні положення, методологічні та методичні основи стратегічного планування розвитку регіонів знаходяться в центрі уваги багатьох закордонних і вітчизняних дослідників. Обґрунтування концептуальних підходів щодо формування механізмів та інструментів забезпечення сталого економічного розвитку регіонів комплексно розкрито в останніх роботах В. Василенка [1], В. Реутова [2], С. Білої [3]. Разом із тим не можна ігнорувати суттєвий доробок у цій галузі закордонних дослідників — Р. Мусгрейва [4], М. Олсона [5], Ч. Тібу [6] та ін. Положення сучасної концепції зростання сформувалися у результаті значних еволюційних змін у розмінні чинників і рушійних сил економічного розвитку. На шляху від «капітального фундаменталізму» Харрода-Домара та неокласичного підходу Р. Солоу до сучасного мейнстріму «лінійне» уявлення економічного зростання змінилося системною парадигмою.

Багатовимірність досліджуваного явища потребує від науковця обов'язкового урахування просторових відмінностей у чинниках і безпосередніх процесах соціально-економічного розвитку. На перший план повинні вийти не тільки кількісні параметри інвестицій в основні засоби або людський капітал, а неринкові процеси та історично обумовлена інституційна специфіка формування суспільного і приватного добробуту, їхня екологічна складова. Мультидисциплінарність системного підходу до розв'язання проблеми сталого розвитку регіону і країни в цілому, необхідність переосмислення підходів до відповідного стратегічного планування обумовлює спрямованість цього дослідження.

Метою роботи є обґрунтування доцільності застосування концепції «створення спільної ціннос-

ті» в системі стратегічного планування розвитку регіонів.

Основною метою нової концепції державної регіональної політики є синхронізація зусиль всіх учасників суспільних відносин (органів державного управління, органів місцевого самоврядування, громадських організацій населення, суб'єктів підприємницької діяльності та ін.), направлених: по-перше, на гальмування і втримання депопуляції населення на окремих територіях; по-друге, на активізацію підприємницької діяльності; і, по-третє, на збереження й поліпшення навколишнього природного середовища, для чого передбачається повсюдне використання більш довершених методів державного управління [1, с. 17].

Сильна та відповідальна держава при формуванні стратегії свого розвитку повинна враховувати суперечливість інтересів суспільного і приватного секторів та ґрунтуватися на інститутах забезпечення довіри та згуртованості всього суспільства. Досягнення сталих результатів соціально-економічних перетворень потребує погодженого і збалансованого підходу до розвитку. Помірковане згортання державного інституту патерналізму та відповідних очікувань широкого загалу, субституція державних механізмів забезпечення добробуту ринковими є не тільки стрижнем стратегії економічного зростання, а й умовою модернізації соціальної складової розвитку. Стимулювання інвестицій в розвиток освіти, медичного обслуговування та інших соціальних послуг повинно розглядатися як невід'ємна частина економічного зростання, а не як його наслідки. Розвиток сфери соціальних послуг, подолання злиденності, певне вирівнювання майнового розшарування створює додаткові стимули для економічного зростання й дозволяє подолати інституційну «пастку бідності». Таким чином, завдання державної політики полягає не в максимальному задоволенні соціально-економічних запитів населення, а у формуванні умов для соціальної інклюзії, забезпеченні стабільних і рівних можливостей людського розвитку.

Важливим питанням стратегічного планування є ідентифікація його об'єктно-суб'єктної підсистеми. У найбільш загальному розумінні об'єктом є сукупність галузей і сфер життєдіяльності регіону, соціально-економічні процеси в межах регіону та чинники їх динаміки. Також доцільно погодитися з позицією В. Селіверстова у розумінні об'єкта регіонального стратегічного планування як стійкого соціально-економічного розвитку регіональної системи в єдності її люд-

ського, природно-ресурсного, виробничого потенціалу та інституціонального середовища [7, с. 70]. У сучасних умовах саме інституціональне регіональне середовище (сукупність формальних і неформальних норм і правил, релігійні та етнічні особливості, специфіка самоідентифікації населення) як визначальний чинник соціально-економічної динаміки обумовлює результативність реалізації стратегічних планів.

Затверджена 6 серпня 2014 р. Кабінетом Міністрів України Державна стратегія регіонального розвитку України на період до 2020 року відповідає усім теоретичним вимогам. Вона встановлює таку мету реалізації державної регіональної політики: створення умов для динамічного, збалансованого розвитку регіонів України, спрямованого на забезпечення соціальної та економічної єдності держави, підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, активізації економічної діяльності, підвищення рівня життя населення, додержання гарантованих державою соціальних та інших стандартів для кожного громадянина незалежно від місця проживання [8]. Реалізація стратегії передбачає підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів, забезпечення територіальної соціально-економічної інтеграції і просторового розвитку, формування системи ефективного державного управління.

Проте окрім форми, ні за цільовою спрямованістю (навіть у питаннях децентралізації моделі організації влади), ні за сукупністю використовуваних індикаторів ця стратегія суттєво не відрізняється від попереднього варіанта 2006 р. До того ж, ця стратегія фактично втратила свою актуальність у зв'язку з підписанням 27 листопада 2014 р. Коаліційної Угоди між депутатськими фракціями більшості Верховної ради VIII скликання. Задекларовані в Угоді реформи у сфері публічної адміністрації (децентралізація та місцеве самоврядування), регуляторної політики, енергетики та сільського господарства, соціальної політики потребують відповідної ревізії положень Стратегії регіонального розвитку. Виникає також багато питань щодо обґрунтованості та відповідності реальним тенденціям кількісних індикаторів реалізації стратегії. Вони здаються занадто оптимістичними, зважаючи на значну девальвацію гривні, надважкий тягар збройного конфлікту на східній Україні та економічну рецесію.

У сучасних умовах одним із перспективних шляхів реформування системи стратегічного планування розвитку регіонів є підхід, заснований на соціальній угоді між усіма зацікавлени-

ми сторонами: місцевою владою — бізнесом — суспільством. Потреба в соціальній угоді обумовлюється відсутністю лінійної кореляції між доходом на душу населення й основними індикаторами добробуту і якості життя. Це спонукає до перегляду політики стосовно розширення економічних, соціальних і культурних прав. Інакше кажучи, навіть без будь-якого істотного збільшення доходу на душу населення міг би бути розширений доступ до таких суспільних благ, як базова освіта та базові медичні послуги.

М. Портер та М. Креймер у сформульованій ними концепції «створення спільної цінності» (CSV) акцентували увагу на необхідності формування бізнесом «правильного» прибутку — прибутку, спрямованого на створення соціальних переваг. Вихідним положенням є переплетіння конкурентоздатності фірми і «здоров'я» суспільства. Бізнес потребує успішне суспільство не тільки для формування попиту на продукцію, але й для створення суспільних активів і сприятливих умов для свого функціонування. Суспільству потрібні успішні компанії для створення робочих місць і забезпечення добробуту громадян [9]. Концепція CSV передбачає три шляхи створення спільної цінності.

По-перше, це переосмислення продуктів і ринків. Суспільний попит, пов'язаний з медичним обслуговуванням, покращенням житлових умов, забезпеченням екологічної безпеки, є найбільш незадоволеним у будь-якій економічній системі. Орієнтація бізнесу на задоволення саме таких потреб, фокусування на ринках, пов'язаних із забезпеченням найменш заможних прошарків суспільства (а у глобальному розумінні — країн, що розвиваються), створює можливості для підвищення прибутковості бізнесу у довгостроковому періоді та формування умов для економічного зростання. Розуміння ринку суспільних товарів бізнесовими структурами як цільових створює величезний потенціал для стратегічного розвитку. Також це забезпечить більшу ефективність, ніж аналогічна діяльність держави або неприбуткових організацій.

По-друге, це переосмислення продуктивності у процесі створення вартості. Процес створення вартості неминуче пов'язаний із багатьма соціальними проблемами, такими як використання природних ресурсів, збереження здоров'я, безпека виробництва та умови праці. Пов'язані з цим зовнішні ефекти фактично є внутрішніми витратами бізнесу, навіть при мінімальному державному регулюванні цих процесів. Врахування таких зовнішніх ефектів, розуміння їх як

чинників продуктивності на мікрорівні та в масштабах регіональної або національної економіки є одним із шляхів створення спільної цінності. Для вітчизняної економіки край актуальним є, наприклад, питання енергозалежності виробництв. Удосконалення технологічних процесів, пошук альтернативних джерел енергії забезпечує не тільки функціонування пов'язаного із цим бізнесу, але й вирішення такої суспільної проблеми, як національна економічна безпека. Державне стримування росту заробітних плат і прожиткового мінімуму, мінімізація витрат на медичне обслуговування працівників, відмова від підтримки фінансування бізнесом соціальної сфери у довгостроковій перспективі може привести до значних втрат, викликаних зменшенням продуктивності праці. Ці втрати будуть набагато більші за короткострокові ефекти від економії на відповідних витратах.

По-третє, це розвиток локальних (регіональних) кластерів. Успіх будь-якої бізнес структури багато в чому залежить від локального оточення та інфраструктури. Продуктивність та інновації обумовлюються наявністю кластерів — територіально-концентрованих і пов'язаних підприємств, постачальників послуг, логістичної інфраструктури. Але кластер — це не тільки пов'язані географічно складові бізнесу, це і суспільно необхідна інфраструктура: заклади освіти, медицини, культури, наукові установи тощо. Кластерна структура є необхідною складовою успішного регіонального розвитку, інноваційної спроможності та конкурентоздатності. Неякісна й недостатньо розвинута система освітніх установ є чинником скорочення продуктивності та зростання витрат на підготовку та перепідготовку кадрів. Неякісна транспортна інфраструктура — чинник підвищення логістичних витрат. Злиденність, низький рівень життя обмежує попит на продукцію, створює загрози для суспільної безпеки. За таких умов бізнес-структури кожного кластеру зацікавлені у створенні спільної цінності та розв'язанні суспільних проблем. Обов'язковою умовою ефективного функціонування кластеру є прозорість ринків, їхня демонаполізація та відсутність тіньових структур.

М. Портер та М. Креймер, формулюючи положення концепції CSV, у першу чергу орієнтувалися на потреби бізнес структур і специфіку їхнього стратегічного планування. Разом із тим доцільним є розповсюдження цього підходу на рівень регіону або національної економіки взагалі.

Ринкова система потенційно спроможна забезпечити максимальне задоволення потреб лю-

дини, підвищення ефективності виробництва і створення суспільного добробуту. Проте вузьке розуміння ринку не передбачало можливостей розкриття потенціалу бізнесу задля максимального задоволення потреб суспільства. Класичне розуміння відносин між суспільством і бізнесом побудовано на протиріччі між економічним успіхом і розв'язанням соціальних або екологічних проблем. Фінансування суспільних проєктів для бізнесу, спрямованого на максимізацію прибутку, неминуче підвищить витрати і зменшить прибуток. У цьому сенсі показовим є концепція негативних зовнішніх ефектів. Екстерналії зумовлюють більшість рішень державної економічної політики. Якщо діяльність фірми пов'язана з виникненням суспільних витрат (наприклад, забруднення навколишнього середовища), то загальною реакцією держави є встановлення додаткових податків або платежів, спрямованих на компенсацію цих витрат, а отже скорочення прибутковості бізнесу. Такий підхід обумовлює стратегію бізнесу, спрямовану на максимально можливе уникнення соціальних і екологічних витрат. Особливо це характерно для вітчизняної економіки з надслабким інституційним регулюванням цієї сфери. Не можна відкидати існування у багатьох бізнес-структурах програм корпоративної соціальної відповідальності (CSR). Проте це лише реакція бізнесу на зовнішній тиск. Вона спрямована на покращення репутації й відноситься до неминучих витрат. Спрямованість статті не передбачає дискурсу щодо відмінностей між концепціями створення спільної цінності та соціальної відповідальності. Але варто зацентувати увагу на базовій відмінності концепцій: CSR — розглядається як центр витрат, а CSV — як центр прибутку, нових бізнесових можливостей та конкурентних переваг [9].

Класичний підхід до підприємницької поведінки передбачає максимізацію прибутку бізнесових структур, існує асиметричний обмін ресурсами на користь цього цільового елемента системи. Але така ситуація зберігає свою відносну стабільність тільки у короткостроковому періоді. У довгостроковій перспективі (та при наявності конкурентних відносин) контрагенти бізнесу (держава, суспільство) намагатимуться досягнути певного балансу або взагалі зруйнувати відносини. Довгостроковий дисбаланс може бути компенсований за рахунок незбалансованості будь-якої іншої групи пов'язаних елементів.

У контексті аналізу цільовий елемент системи — бізнес структура, а одним із контрагентів можуть

виступати споживачі (усе суспільство). Ресурсний дисбаланс споживач-бізнес може бути відновлено дисбалансом додаткової пари контрагентів, наприклад, споживач-держава. Проте надлишкова роль держави у редистрибуційних процесах не завжди забезпечує достатній ефект. Розв'язання проблеми дисбалансу стає майже неможливим, коли бізнес-структури й олігархічні групи є не контрагентами держави, а контролюють діяльність законодавчої та виконавчої влади. Показовим є такий приклад. Набуття 1 вересня 2013 р. чинності Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо трансфертного ціноутворення» та подальші зміни до нього так і не забезпечили достатнього захисту вітчизняної податкової бази і не створили достатніх перешкод виведенню точки прибутку з України. Державна фіскальна служба України не забезпечила умов для реалізації положень цього законодавчого акта, тож капітали продовжують вимиватися за межі України. За такої ситуації дисбаланс бізнес-споживач не тільки не компенсовано, а ще й поглиблено. Це знаходить свій прояв у зростанні бюджетного дефіциту й неможливості фінансування соціальних програм у повному обсязі. Немає сумнівів, що це прояв соціальної невідповідальності як олігархічних груп, так і виконавчої влади у цілому.

Також фінансування додаткових державних витрат обов'язково зумовить появу дисбалансу держава-бізнес і втрату останнім надлишку ресурсів від дисбалансу зі споживачем. За таких умов саме бізнес буде зацікавлений підтримувати певний баланс ресурсів зі споживачами та усім суспільством взагалі. Результати проведеного аналізу доводять можливість і доцільність використання концепції CSV як стрижня стратегічного планування розвитку регіону та національної економіки взагалі.

Зростання конкурентоздатності регіонів, як ціль державної політики, повинне підкріплюватися не тільки повноваженнями, але й певними стимулами, спрямованими на формування привабливих умов для власників ресурсів. Деструктивною є ситуація, коли додаткові бюджетно-податкові результати, обумовлені конкурентними перевагами регіону, вилучаються в державний бюджет. Така постановка питання актуалізує проблему фіскального федералізму. Законодавчо Україна — унітарна країна з відповідно надцентралізованою бюджетною сферою і другоградністю місцевих бюджетів. Проте використання принципів фіскального федералізму не тільки не суперечить унітаризму, але й забезпе-

чує поєднання загальних інтересів держави та місцевого самоврядування. Слід додати, що Європейська хартія місцевого самоврядування [10], яка ратифікована Україною, передбачає право місцевої влади на свої адекватні фінансові ресурси, принаймні частина яких формується за рахунок місцевих податків і зборів.

Вихідні положення сучасної теорії фіскального федералізму були закладені ще у середині ХХ сторіччя. У роботі Р. Мусгрейва «Теорія суспільних фінансів» акцентувалася увага на доцільності державного перерозподілу ресурсів для найбільш повного задоволення суспільних і приватних потреб [4]. Подальший розвиток концепції пов'язано з «теореомою децентралізації», сформульованою американським економістом У. Оутсом. Забезпечення локальними суспільними благами, споживання яких здійснюється географічно локалізованими підмножинами населення (регіонами) і для яких витрати виробництва в межах окремого адміністративно-територіального утвору еквівалентні витратам центрального уряду, завжди більш ефективно на місцевому рівні, ніж на державному [11].

Регіональна (місцева) влада, одержуючи значно повнішу інформацію про потреби населення, має більше можливостей для забезпечення оптимального співвідношення податкового тягаря та суспільних благ. Отже, рівень влади, що перебуває ближче за все до споживачів бюджетних послуг, здатний забезпечити найбільш ефективну витрату бюджетних коштів для задоволення місцевих потреб. Такий підхід дозволяє надавати місцевій владі цілий комплекс бюджетних послуг на рівні, на якому можливий найповніший облік конкретних потреб місцевого населення і на якому вигоди від цих послуг перевищують відповідні витрати одержувачів. Тим самим досягається ефективний за Парето рівень виробництва, який не можуть забезпечити центральні органи влади. У цьому контексті також варто згадати так звану гіпотезу Тібу щодо формування потенціалу територій: економічні агенти здійснюють вибір адміністративно-територіальних одиниць за критерієм максимальної відповідності наявного локального рівня суспільних благ і рівня податкового тягаря їх уподобанням [6].

Доцільність фіскальної децентралізації доводить у своїх дослідженнях і М. Олсон. Запропонований ним принцип «фіскальної еквівалентності» пов'язує досягнення Парето — оптимального забезпечення суспільними благами тільки за умов співпадіння кола отримувачів таких благ та відповідних платників [5, с. 483].

Разом із тим дієвість «теореми децентралізації» можлива тільки за певних припущень: 1) витрати надання суспільних послуг однакові для центральних і регіональних (місцевих) рівнів влади, тобто відсутня економія на масштабі; 2) вироблені на території конкретного регіону суспільні блага повністю спожиті населенням, тобто відсутні зовнішні ефекти; 3) переваги населення місцевих спільнот сильно різняться між собою (облік місцевих потреб може призводити до значного подорожчання централізованого надання суспільних послуг).

Таким чином, стратегічне планування розвитку регіонів повинне передбачати достатню децентралізацію та фіскальний федералізм. Саме за умов переважної концентрації податкових і обов'язкових платежів у регіонах можлива практична реалізація настанов соціальної орієнтації бізнесу і створення спільної цінності. Як кількісні показники результативності реалізації цієї концепції можна використовувати наявну інформацію щодо оцінки корпоративної соціальної відповідальності. Пропонується використання Звіту зі сталого розвитку, який готується за вимогами системи Глобальної ініціативи зі звітності (GRI), тобто за стандартизованою системою звітування щодо економічної, природоохоронної та соціальної діяльності, й має чіткі індикатори [12]. У традиційній фінансовій і статистичній звітності не наводиться безпосередня інформація щодо впливу бізнесу на системи більш високого рівня, в межах яких вона функціонує. Показники економічної результативності GRI відображають потоки капіталу (ресурсів) між зацікавленими сторонами та відповідають методичному запиту концепції «створення спільної цінності». Кількісним показником цього процесу є дані щодо створення та розподілу прямої економічної вартості [12, с. 76].

Реалізація концепції «створення спільної цінності» та формування суспільної угоди потребує подолання історично закріпленого категоріального принципу надання соціальних допомог. Пріоритети в універсалізації соціальних прав повинні бути спрямовані на надання допомоги безвідносно до джерел і обсягів отримання доходів. Відмова від категоріальної системи на користь адресної може сприйматися суспільством як порушення справедливості, адже соціальна допомога розглядається як визнання суспільних заслуг. При цьому річ не йде про те, наскільки реально потребує соціальної допомоги та або інша категорія реципієнтів. Реально ж нуждені, як правило, не мають значних «заслуг» перед

суспільством. Тому, універсалізація призведе до скорочення соціальної підтримки певних «категоріальних» отримувачів. Розв'язанням такого конфлікту і є формування суспільної угоди щодо створення спільної цінності та встановлення певних суспільних обов'язків для отримувачів соціальних пілг. Це дозволить знизити вірогідність виникнення утриманських настроїв.

Інтеграція концепції «створення спільної цінності» до системи стратегічного планування передбачає сукупність додаткових етапів.

Етап 1. Ідентифікація цільових соціальних проблем. Базовим питанням є визначення сукупності соціальних (суспільних) проблем, розв'язання яких надає можливість збільшити доходи або зменшити витрати. Це потребує постійного моніторингу кількісних і якісних параметрів задоволення суспільних потреб та аналізу відповідності цих потреб рівням спільної цінності.

Етап 2. Фінансово-економічне обґрунтування. Ідентифікація потенціального суспільного впливу на кожному рівні створення спільної цінності має закінчуватися економічним обґрунтуванням. Як результат, розв'язання певних соціальних проблем впливає на ефективність бізнесу, регіону та національної економіки взагалі. Кожне рішення повинне супроводжуватися моделюванням зв'язки «додаткові витрати — соціальний ефект — зростання ефективності». Якщо співвідношення (додаткові витрати / зростання ефективності) у довгостроковому періоді є незадовільним, то виникає потреба у пошуках іншого механізму створення спільної вартості.

Етап 3. Моніторинг створення спільної цінності. Заключний етап передбачає оцінку реалізації планових заходів щодо створення спільної цінності з економічних і соціальних позицій. Результати такого аналізу дозволяють отримувати нові шляхи і сфери для створення цінності.

Висновки. Результати аналізу свідчать, що базовим елементом регіонального стратегічного планування є переоцінка місця та ролі бізнесу й держави в забезпеченні стійкого соціально-економічного зростання. Переосмислення підходів до формування товарів і ринків, перебудова ланцюжків створення продукту, формування регіональних кластерів є ключовими завданнями стратегічного плану. Децентралізація та фіскальний федералізм створюють необхідні умови реалізації стратегічних планів підвищення конкурентоспроможності регіонів.

Запропонована концепція «створення спільної цінності» передбачає підвищення ефективності надання базових соціальних послуг; вдоскона-

лення функціонування центральних і регіональних органів державної влади та відповідних соціальних інститутів; скорочення бюрократичних та соціальних обмежень; залучення громад до визначення бюджетних пріоритетів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *Василенко В.* Парадигма просторового розвитку регіонів: від обґрунтування теорії до практики реалізації / В. Василенко, П. Гудзь // *Економіка и управление.* — 2011. — № 3. — С. 14—20.
2. *Реутов В.* Формування нової парадигми регіонально-просторового розвитку України в глобалізаційних умовах / В. Реутов // *Економіка Крима.* — 2012. — № 2 (39). — С. 13—20.
3. *Стратегії розвитку регіонів: шляхи забезпечення дієвості.* Збірник матеріалів «круглого столу» / за ред. С.О. Білої. — К.: НІСД, 2011. — 88 с.
4. *Musgrave R.A.* The Theory of Public Finance: A Study in Public Economy / R.A. Musgrave. — New York: McGraw-Hill, 1959. — 628 p.
5. *Olson M.* The principle of «Fiscal Equivalence»: The Division of Responsibilities among Different Levels of Government / M. Olson // *American Economic Review.* — 1969. — 59, No. 2. — P. 479—487.
6. *Tiebout Ch.* A Pure Theory of Local Expenditures / Ch. Tiebout // *Journal of Political Economy.* — 1956. — 64, No. 10. — P. 416—424.
7. *Селиверстов В.* Еволюція категорій и принципів регіонального стратегічного планування / В. Селиверстов // *Проблемний анализ и государственно-управленческое проектирование.* — 2010. — № 6. — Т. 3. — С. 59—79.
8. *Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року* / Постанова КМУ від 06.08.2014 № 285 // *Урядовий кур'єр.* — 2014. — 30.09.
9. *Porter M.* The Big Idea: Creating Shared Value; How to Reinvent Capitalism—and Unleash a Wave of Innovation and Growth / M. Porter, M.R. Kramer // *Harvard Business Review.* — 2011. — 89, No. 1—2. — P. 1—17.
10. *Європейська хартія місцевого самоврядування* // *Офіційний вісник України.* — 2013. — № 39. — Ст. 1418. — С. 181.

11. *Oates W.* Fiscal Federalism / W. Oates. — N. Y.: Harcourt, Brace, Jovanovich, 1972. — 380 p.
12. *Руководство по отчетности в области устойчивого развития G4* // *Global Reporting Initiative.* — Amsterdam, 2013. — 284 с.

Надійшла 09.10.2014

С.В. Булуцкий

Институт экономико-правовых исследований
НАН Украины, г. Киев

КОНЦЕПЦИЯ «СОЗДАНИЯ ОБЩЕЙ ЦЕННОСТИ» В СИСТЕМЕ СТРАТЕГИЧЕСКОГО ПЛАНИРОВАНИЯ РАЗВИТИЯ РЕГИОНОВ

Цель работы — обоснование целесообразности использования концепции «создания общей ценности» в системе стратегического планирования развития регионов. Предложенная концепция предполагает повышение эффективности стратегического развития регионов. Реализация ее составляющих способствует повышению эффективности предоставления базовых социальных услуг, совершенствованию функционирования региональных и центральных органов власти, привлечению общин к формированию бюджетных приоритетов.

Ключевые слова: создание общей ценности, стратегическое планирование, базовые социальные услуги, бюджетные приоритеты, региональное развитие.

S.V. Burlutskyi

Institute of Economic and Legal Researches
of NAS of Ukraine, Kiev

«SHARED VALUE CREATION» CONCEPT IN THE SYSTEM OF STRATEGIC PLANNING OF REGIONAL DEVELOPMENT

The aim of the paper is to justify the use of the concept «shared value creation» in the system of strategic planning of regional development. The concept offered here assumes the increase of efficiency of regions strategic development. The realization of its components promotes the increased efficiency of basic social services, improvement of regional and central authorities activities, involvement of communities in the formation of budgetary priorities.

Key words: creating shared value, strategy planning, basic social services, budgetary priorities, regional development.